

Benxamín Dosil e Suso Riveiro: *Diccionario de ortografía*. Fontel Edicións, A Coruña, 1995; 294 pp.

Habitualmente cando falamos de ortografía tendemos a pensar directamente no uso de ou de <v>, de <h> ou doutras letras do abecedario, esquecendo que a ortografía é moito máis, por exemplo, o uso de maiúsculas ou dos signos de puntuación, é dicir, o emprego doutros signos auxiliares da escritura. Por iso, o *Diccionario de Ortografía* de Benxamín Dosil e Suso Riveiro define este concepto como “Conxunto de convencións e usos que regulan a grafía das palabras dunha lingua, a correcta puntuación da frase, o emprego de signos e recursos auxiliares, etc.; e, en definitiva, a maneira correcta de escribir”. Na *Introducción* da obra, os propios autores explícanos mellor cal é a súa finalidade a través dunha distinción fundamental: a “ortografía da palabra” e “a ortografía da frase”, ou noutras palabras, a “ortografía do galego tanto no nivel básico (letra, sílaba, palabra), como no do conxunto da frase (frase, texto)”. Estes serán dous campos básicos do conxunto do libro.

Así e todo, o *Diccionario de Ortografía* vai aínda máis alá. No *Limiar*, Manuel González fala dun “verdadero libro de estilo que nos orienta naquelas cuestións que non están recollidas nas gramáticas nin nos dicionarios”. Así, por exemplo, este dicionario pode responder a preguntas tan diversas como: cándo as comiñas van antes e cándo despois do punto final, cándo os numerais de catro cifras levan punto, cómo escribir pesetas de xeito abreviado (pta, pts, pt.), se benestar vai xunto ou separado, cómo se grafa un latinismo ou un estranxeirismo, de onde son os nixerinos e de onde os nixerianos, ou cómo se chaman os habitantes de Noruega, cuál é o símbolo do cobre, se renacemento se escribe con maiúsculas ou minúsculas, etc., etc.

Un dicionario de ortografía, como dicionario que é, recolle e explica de forma ordenada voces dunha materia (a ortografía) ou todas aquelas que teñan relación con ela. Sen embargo, este *Diccionario de Ortografía*, aínda sendo “unha recompilación de conceptos ortográficos definidos”, tamén “ten a intención de, partindo dos conceptos da ortografía, describi-los usos ortográficos máis comúns do galego actual”. Así, cada artigo do dicionario ten unha parte teórica: a definición, e unha parte práctica: os *Usos ortográficos*, que irán acompañados dos exemplos pertinentes (que nalgúns casos son de autores galegos). Estes usos ortográficos poden ser de dous tipos: aqueles consolidados polas normas do galego (acentuación, emprego de x...), ou aqueles outros, fixados polo uso da maioría das linguas veciñas, polo tanto, o dicionario tamén “pode dar pautas ortográficas cando estas non se atopan recollidas nas pertinentes gramáticas ou normas con carácter académico”.

O *Diccionario* non só describe a lingua correcta senón que tamén nos amosa os usos errados que se poidan facer dela, por iso, en certa maneira tamén ten algo de diccionario de dúbidas. Isto vémosto ó final de cada un destes capítulos prácticos: cando é oportuno, os autores ofrecen un inventario de erros frecuentes, palabras que case sempre por influencia do castelán se grafan mal, aínda que nunca se fale de castellanismos. Quizais, o mellor exemplo disto é o punto 2.6. dentro do concepto *Acentuación*:

“2.6. En galego, bardante dalgunha excepción (cántiga/cantiga), non hai palabras con dobre acentuación, e certas formas sobre as que poida haber dúbida no relativo á colocación do acento, gráfanse do seguinte xeito:

2.6.1. Non levan acento gráfico:

acne, atmosfera, diocese, arquidiocese, elite, esexese, chofer, fluor, medula....(...)

2.6.2. Levan acento gráfico:

cénit, auréola, álcali, alvéolo, endócrino, anémona, anódino....(...)”

Outras veces, non se fala de erros, pero recóllense como exemplos palabras que presentan unha grafía diferente do castelán. Fixémonos nos exemplos da entrada S: *escavar, estender, estranxeiro, excusa, espremer...* E mesmo exemplos de casos que non levan, fronte, evidentemente, ó castelán: *diminuír, subtraer...*

Esta obra ten, como xa dixemos, outros méritos que merecen unha atención especial. Persoalmente destacaría dous. Primeiro, os diversos cadros espallados polo conxunto da obra, catorce en total, referidos a variados conceptos. Entre eles, algúns tan interesantes como *Abreviaturas de uso frecuente*, ou *Países, estados e rexións do mundo cos seus xentilicios*, ou *Nomes das moedas e os seus códigos*.

En segundo lugar, pola utilidade que pode prestar, destacaría o *Índice alfabético de palabras*, co que conclúe a obra. Consta de máis de 4000 voces (correctas e incorrectas) e facilita enormemente o uso do diccionario.

Por último, convén anotar unha eiva que debe ser rectificadada nunha futura e probable segunda edición: os números de páxina na marxe interior de cada folla fan dificilísima a súa busca. Do mesmo xeito, quizais conviñese coloca-lo *Índice de entradas* ó principio e non ó final, pois isto achegarlle maior eficacia.

En definitiva, explícanse máis dun cento de conceptos relacionados coa ortografía, algúns tan polo miúdo como o de maiúsculas e minúsculas que ocupa dezasete páxinas, ou o símbolo que ocupa quince. Por todo isto é unha obra necesaria e moi útil. E aínda que o mercado editorial ten múltiples ofertas para aqueles que queiran aprender ou mellora-la escrita da nosa lingua, esta obra trata temas non demasiado frecuentados no estudio do galego o que a converte nun libro para ter sempre á man.

MARICARME GARCÍA ARES